

יוסף לרקה

לקחי חן ומאמרים לפרשת השבוע

יוצא לאור על ידי
מוסדות
"טוב וחסד"
בנשיאות הגאון
רבי יוסף חיים רווח
שליט"א

ה

פרשת משפטים

לקחי היום

אקטואליה בראי התורה

מדדי הבורסה עולים ויורדים, האינפלציה חוגגת, המיתון העולמי ממשיך להעמיק, ואחוזי האבטלה גוברים. ואנו עומדים מן הצד חוששים לגורל כיסנו ופרנסתנו. לו היה בא אלינו 'מחולל ישועות' מפורסם, ואומר לנו כי באמתחתו עצה בדוקה, שהעושה אותה, לא ימוט לעולם, אין ספק כי היינו עושים כל אשר ביכולתנו על מנת לקבלה ולקיימה.

אך אנו, האמונים על התורה הקדושה ועל חכמיה, יודעים היטיב כי הבטחה שמיימית יש לנו. 'ביטוח נכסים' השווה עשרת מונים מכל 'סגולה' כזו או אחרת.

שאל כופר אחד את רבי עקיבא- כך מספרים חכמינו (ב"ב י:)- אם אלוקים, אוהב עניים, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו: כדי שנצצל אנו מדינה של גהינם, ע"י שאנו נפרנס אותם!

וכתב הרב "נחלת אבות", שזה נרמז בפסוק "נתון נתון לו ואל ירע לבבך בתוך לו", אל תתמה מדוע אתה הוא שנותן לו, ולא הקב"ה. "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך", רצונו של השי"ת שאתה תתברך, על כן שלח דוקא אליך את העניי הלז!

"מלוה ה' חונן דל", כאשר אתה פותח את ידך לאביון, נמצאת כביכול "מלוה" להקב"ה, והוא נעשה לך "בעל חוב", ומובטח אתה שהקב"ה יחזיר לך בכפל כפליים, שאצלו הרי אין איסור ריבית.

נמצאת אומר, כי הביטוח האמיתי לנכסך הוא הנתינה לעני, והתמיכה בו. כמו שאז"ל "מלח ממון חסר", שאם רצונך 'למלוח' את ממונך, שישמר לנצח, עליך דוקא לחסר ממנו, לצדקה וחסד.

מלקחי הפרשה משיחותיו של מורינו הרב שליט"א

מי הם "נטורי קרתא"

"כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמִצָּאָה קָצִים וְנֹאכַל גְּדִישׁ אוֹ הַקְּמָה אוֹ הַשְּׂדֵה שְׁלֵם וְשְׁלֵם הַמְּבַעַר אֶת הַבְּעֵרָה" (כב, ה)

חז"ל (ב"ק ס:)- דרשו על פסוק זה, אמר רבי שמעון בן נתן אמר רבי יוחנן, אין פורענות באה לעולם אלא בשביל רשעים, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחילה. שנאמר "כי תצא אש"- זו הפורענות, "ומצאה קוצים"- אלו הרשעים, "ונאכל גדיש או הקמה"- אלו הצדיקים.

ויש להבין, כיון שהפורענות באה לעולם כדי לכלות את הרשעים שהם הביאוה, מדוע זה יתחיל בכליון הצדיקים, ומה עשו הם ששיגע להם כזאת?

שאלה זו חולשת על כל מערכות החיים, יום יום רואים אנו אסונות ומחלות ל"ע באנשים טובים וצדיקים, ויולדים קטנים שלא טעמו טעם חטא, או אנשים אשר אין עוול בכפם, והאיש הפשוט עומד נדהם מול גזירת הבורא, ומהרהר בליבו, איה רחמיו יתברך? איה משפטו? האם זהו הדין לשפוט חפים מפשע, ולמרר חיייהם במחלות קשות ל"ע?

אכן, שאלות אלו מתעוררים אצלנו קצרי הראות והדעת. אך אצל חכמינו הקדושים, והמאמינים באמונה שלימה שהוא אל אמונה ואין עול ח"ו, אין כאן שום ריח של שאלה והרהר אחר מעשיו יתב"ש.

כי כשהעולם משחית מעשיו ומתכחש לבוראו ולא נתמלאה סאתו, גוזר הקב"ה פורענות "לנקות" את עולמו, ולהביאו לתכלית רצונו שיהא מתוקן. וכשהוא רואה צדיקים ביניהם, אינו נוגע בהם לרעה, בכדי שייגנו על הדור. וכפי הידוע מתפילת אברהם אבינו ע"ה על אנשי סדום ועמורה אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר וכו'. אך אם הוגדשה הסאה וצריך לפרוע מהם, מסיר הוא קודם את "מגיני" הדור- אלו הצדיקים, ומעתה יכול הוא לפעול בהם באין מפריע היל"ת. וכמ"ש הכתוב "סר צלם מעליהם וגו' אל תיראום". וזהו שאמרו "אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו" היינו, ע"י חטאיכם שחלילה אצטרך לסלקם מן העולם. וכתב האור החיים הקדוש, כי "שלם ישלם המבעיר את הבערה", נכפל פעמיים, שהרשעים ישלמו גם על עוונם, וגם על סילוק הצדיקים מהדור.

ובזה בין תבין דברי חז"ל הקד' שאמרו "כל המבזה תלמידי חכמים אין רפואה למכתו", כי כאשר אדם מבזה את מגיני הדור, וחושב את עצמו לגדול מהם, אומר לו הקב"ה א"כ במקום שאטול אותם, יש לי ליטול אותך קודם!.

צאו וראו מה רב גדולתם של חכמי ישראל, וצדיקי הדור, אשר בגופם הטהור מגינים עלינו בחיים חיותם, נתפלל כולנו כי נזכה לאורם הגדול לאורך ימים ושנים. ונזהר שבעתיים בגחלתן- גחלת הקודש.

לקח טוב

פרשת השבוע בהלכה ובאגדה

**וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשְׂרַב בְּשָׂדֶה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ
לְכַלֵּב תִּשְׁלַכוּן אֹתוֹ (כב, ל)**

לכאורה, לא מצינו שעל איסור "לא תעשה" נאמר "קדושה", ומדוע זה נאמר כאן ואנשי קודש?

וכתב ה"שפת אמת" ליישב, ע"פ מאמר חז"ל (חולין ו): אם לבהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, לצדיקים עצמם, כל שכן שאינו מביא.

והקשו שם התוס', והלא מצינו בכמה מקומות שאף צדיקים נכשלו כגון באכילה ביו"כ, כשלא ידעו שחל באותו יום?

תירצו התוס', כי באכילה של דבר אסור, שהוא גנאי גדול יותר, אין הצדיקים נכשלים, משא"כ באכילה שהיא 'בזמן' איסור.

ועפ"ז יבואר הפסוק, כי אם "אנשי קודש תהיון לי", אזי תנצלו מאכילת איסור, "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו"...

☆☆☆

מעשה בכפרי אחד, שמנהגו היה ללכת בכל שבוע אצל הרב בעיר הסמוכה, ולהביא לפניו את העופות ששחט באותו שבוע, למען יפסוק הרב לגבי כשרותן.

ביום מן הימים, שם הרב ליבו, כי מיודעינו הפסיק לבא ולשאול. לאחר זמן רב, שוב הופיע הכפרי, עם תרנגולותיו בידו.

שאלו הרב; מדוע זה לא ראיתך כבר זמן רב? האם בכל התקופה הזו לא בא לפיך טעם עוף?

ענה לו הכפרי; אומר לך את האמת, רבי, כבר זקנתי ושבתי, וקשתה עלי הנסיעה בכל פעם אליך עם המטען הכבד בידי, וכששחתי את צערי לאחד מידידי, אמר לי, מדוע עליך לטרוח כל-כך? אתן לך עצה פשוטה! והרי

התורה אמרה כי כל טריפה יש להשליך לכלב, אם כן, טול את העוף לאחר שחיטתו, והשלך לפני כלבך, והיה, אם יאכל אותו הכלב סימן הוא שהעוף "טריפה", אך אם לא יאכלנו, דע לך כי כשר הוא למהדרין!

-ומדוע, אם כן שבת אלי עתה? שאל הרב.

- מה אומר לך רבי, כנראה שהכלב "מחמיר" גדול, בכל שבוע היה מטריף לי את כל העופות...

אם זובל תזובל שלמית רעך עד בא השמש תשיבנו לו כי הוא כסותו לבדה הוא שמלתו לערו (כב, כה-כו)

יש להבין, מהו השינוי בפסוק בין "שלמה" ל"שמלה". וכתב בספר "שער בת רבים" יישוב נפלא בזה.

'שמלה' היא בגד מיוחד, שנועדה ללבוש בימים טובים ובשבתות. ושמה מעיד עליה שם-לה' היינו ששמה הולך לפניו. (וכמ"ש ה'מטה משה' על 'מילה', מי-לה, היינו מי ידמה לה, שנכרתו עליה י"ג בריתות). וכן מצינו בפסוק "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות" וכל המאוחר בפסוק, חשוב יותר. וכן אמרו חכמים על הנכריות, שבשעת מלחמה היה דרכן להתקשט לפני האויבים ועל כן אמר הכתוב "והסירה את שמלת שביה מעליה", היינו את שמלתה החשובה, כדי שתתגנה בעיניו. וכן מצינו ברות "ושמת שמלתיך עליך" ואמרו חז"ל (שבת קיג:): שהם בגדי שבת.

מה שאין כן ה'שלמה', שהוא בגד פשוט, ושמו מעיד עליו 'שול-מה' (כמו); ונחנו (מה). וכן כתוב ביהושע (ט) "ושלמות בלות עליהם". וכן אמרו ז"ל על הפסוק "וריה שלמותיך כריח לבנון", שאפי' המצוות שאדם דש בהם בכל יום כאותן שלמות, ריח להם כלבנון.

על פי זה, יבואר הפלא ופלא. כי ה'שלמה' של העשיר, נחשבת אצל העני כ'שמלה' חשובה, וילבש הוא אותה הימים טובים ומועדים. ועל כן אמר הכתוב "אם חבול תחבול שלמת רעך" אם תיטול את בגדו החשוב לו שאצלך נחשב הוא כ'שלמה' גרידא. "השב תשיבנו לו, כי היא שמלתו לעורו", עליך להשיב לו כי אצלו נחשבת היא 'שמלה' חשובה...

☆☆☆

התורה פונה בכך אל העשיר הקמצן שכל ימי חייו אינו עושה מעשה טוב "ועד בוא השמש" עד ליומו האחרון ששמש חייו שוקעת אינו רוצה לתת צדקה, אומרת לו התורה "כי היא כסותו לבדה" זו היא הכסות היחידה שיכולה להגן עליו ועל שמו, שאם לא היא וישכב בקברו בלעדיה "במה ישכב"...

☆☆☆

אמרו חז"ל (בבא מציעא עה:): תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואחד מהן מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים, וכנגד זה לענין צדקה הכתוב מזהיר שיש לעשותה בסתר דכתיב "מתן בסתר יכפה אף" (משלי כא יד). וכתב הגאון מוילנא כי על שני דברים אלה מרמז הפסוק "אם כסף תלוה", כאשר אתה מלוה לעני, הדבר צריך להיעשות בגלוי, "את עמי" קבל עם ועדים. ואילו כאשר אתה נותן צדקה, אזי "את העני עמך" לא יהיה איש מלבדך נוכח במקום...

☆☆☆

הגליון השבוע
נתרם לע"נ
אברהם בן
מונירה שמואלי
ז"ס
למלאת שלשים
לפטירתו
ת.נ.צ.ב.ה.

י"ל ע"י עמותת
"שי למורא - שלומי ירושלים"
ע"ר 58-050-9149
לתגובות והערות ולכל עניני הגיליון: ת.ד.
27252 מיקוד 91272 י-ם
דוא"ל: yosefflekach@gmail.com
052-7699595 (תא קולי)
לתרומות והנצחות: מזרחי-טפחות סניף 417
ח-ן 177146
דפוס הדר